

„Próbálunk nagy léptekkel haladni”

Látogatás a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárban, Egerben

Kedves Olvasó!

Az Országos Könyvtári Kuratórium kérésére és támogatásával 2005-ben cikksorozatot indítottunk, amelyben a megyei könyvtárak vezetőit szólaltattuk meg. Ezek az interjúk elsősorban az adott intézmény aktuális problémáival, szakmai terveivel foglalkoztak, de mindig megjelent a kérdések között az Országos Könyvtári Kuratórium által javasolt néhány kérdés is. A sorozat befejeződött: mind a 19 könyvtárról olvashattunk a 3K hasábjain. A kétéves sorozat után egy év szünet következett. Úgy tűnik, ez az összesen három év elég hosszú időnek bizonyult ahhoz, hogy meghatározó személyi változások történjenek egyes könyvtárak élén. Így az Országos Könyvtári Kuratórium azt kérte, hogy a sorozatot folytassuk még ez év végéig (a kuratórium jelenlegi tagjai mandátumának lejártáig).

Reméljük, hogy a sorozat folytatása képet ad arról, milyen fejlődés tapasztalható a könyvtáraink életében, milyen új lehetőségek állnak a rendelkezésükre, és hogyan használják fel azokat az olvasók megléte érdekében.

* * *

Rutinosan mentem Egerbe. Nemcsak azért mert jól ismerem a várost, hanem azért is, mert úgy gondoltam, hogy már jól ismerem a megyei könyvtárak tevékenységét is. Átnéztem a sorozat egri „epizódját”* és a kérdéseimet beleirogattam. Gondolván, hogy átbeszéljük a különböző témaköröket és természetesen aktuális tevékenységekről is beszámol majd Tőzsér Istvánné, Géczi Andrea, az új igazgató asszony. Azonban minden egész másként alakult. Ahogy elkezdtük a beszélgetést, rögtön tapasztaltam, hogy egy egészen megújított könyvtárba kerültem, és a régi „sablon” nem válik be. Bár ugyanúgy beszélünk a regionalizmus és a könyvtári ellátás problémaköréről, a címzett támogatásról, a könyvtárak területi megosztottságáról, az informatika fejlesztéséről, de már nem ott folytattuk, ahol 2005 augusztusában, Engel Tiborral – a könyvtár előző igazgatójával – a beszélgetést abbahagytuk. Nem is folytathattuk ott, hiszen azóta eltelt két és fél év...

---

* 3K, 2005. 10. sz., 27–34. p.

– *Milyen körülmények között lettél igazgató?*

– Másfél éve vagyok igazgató. Nem gondoltam arra, hogy valaha is igazgató leszek. Még jó néhány éve történt, amikor Engel Tibor támogatásáról biztosított, ahogyan a főiskolai tanulmányok után az egyetemet is szerettem volna elvégezni. Akkor futólag beszélünk arról, hogy látna bennem fantáziát, és el tudná képzelni, hogy egyszer a könyvtár vezetője lehetnék. Később már nem esett szó erről. Viszont amikor meghirdették a posztot, akkor természetesen tűnt, hogy én fogom beadni a pályázatot. Bár ez a természetesség inkább a kollégáim részéről nyilvánult meg, én magam csak azt gondoltam, hogy a kollégáimmal együtt nagyon sok tervemet, tervünket meg tudnánk valósítani, és éreztem az erőt a közös munkához. Az események gyorsan perogtak, mondhatnám sodortak magukkal. Aztán már a közgyűlésen ültünk, és mindenki elfogadta a pályázatomat.

– *Mi változott az elmúlt másfél évben? Mi viseli a kezéd nyomát a könyvtárban?*

– Valahol a raktárban kezdtük a változtatást... – gondolkodik el. – Most pedig már nem tudok olyan területet mondani, ami nem változott meg a másfél év alatt. Az olvasóterek átalakítása megtörtént. Néhány új bútorral és kisebb átalakításokkal igyekeztünk praktikusabb tereket létrehozni. Természetesen egy új épület volna a legjobb – amit már Tibor is nagyon szeretett volna. De látható, hogy ehhez nincs meg a támogatás. Ráadásul 2007-től a címzett állami támogatások megszűntek. A fenntartó politikai támogatása is hiányzik. A megyében a könyvtárfejlesztés mindig benne volt a sorban, de csak harmadik vagy további helyeken. Hiába szerepelt a könyvtárfejlesztés több éven keresztül a megye terveiben, ha nem volt erős prioritása. Így nem volt esély a címzett támogatás elnyerésére. Jelenleg pedig európai uniós pályázatokból erre nem lehet támogatást szerezni.

Van egy elképzelés arról, hogy a főiskola épületében működhetnénk. Át kell gondolni, hogy ez a változtatás valóban olyan eredményeket hozna-e, amit szeretnénk. Nem szeretnénk belemenni egy szükségmegoldásba, mert annak nem látjuk értelmét.

Tehát – visszatérve a jelenlegi állapothoz – miután szembesültünk azzal a helyzettel, hogy új épületünk a közeli jövőben nem lesz, rá kellett jönnünk, hogy csak azokat a kereteket lehet egy kicsit bővíteni, amik rendelkezésre álltak. Újra kellett gondolni, másként is megnézni a dolgokat. Az egyik elvem az, hogy a legjobb vezetői döntés mindig az, amit nem én találok ki, hanem a munkatársaktól ered vagy pedig én találtam ki, de a megvalósításának a módját már a kollégák ötleteinek bevonásával oldjuk meg. Ezeket lehet igazán továbbvinni, megvalósítani. Így történtek a változások, átalakítások az elmúlt időszakban.

– *Többen megkapták az elmúlt években a címzett támogatást. Nincs egy kis irigység bennetek?*

– Nagyon jogosnak tartjuk, hogy például a debreceni megyei könyvtár megkapta a támogatást. És természetesen a többiek is. Így, hogy már látjuk a pályázat mechanizmusát, megértettük, hogy mi miért nem kaphattuk meg annak idején. De az a dolgunk, hogy a mostani helyzetünkből a legjobbat hozzuk ki.

– *Úgy érzed, hogy a jelenlegi körülményekből szakmailag ki tudod hozni az általad vélt legjobbat?*

– Nem, semmiképpen nem érezhetem úgy. Már a '70-es években azt mondták, hogy szűkösek a falaink. Ha akkor szűkösek voltak, akkor most el lehet képzelni, hogy mennyire azok. Úgy gondolom, hogy amit lehet, azt ki fogjuk belőle hozni

és már nagyrészt ki is hoztuk. Mind a részlegek elhelyezésének átalakításában vagy megváltoztatásában, mind a szemléletünk alakításában és sok más területen – hogy például csak a napokban beüzemelendő új honlapunkat említsem. Az egy másik kérdés, hogy mi sokkal nagyobb léptékű dolgokat tudnánk csinálni, mint amire objektíve lehetőségünk van.

Egyébként nagyon sok segítséget kapunk az országos szervezetektől, a minisztériumtól is. Minden országos programhoz a legnagyobb erőbedobással csatlakozunk. Nagyon fontosnak tartom, hogy az országos összefogás megvalósuljon a könyvtáriügyben. Egy akció lehet egy falusi és városi könyvtár akciója, de sokkal látványosabb és időtállóbb eredményeket lehet elérni, hogyha összefogunk.

– *Milyen fejlesztési területet emelnél ki az elmúlt időszakból?*

– Talán az informatikát, mivel elengedhetetlen feltétel a korszerű könyvtári szolgáltatások megteremtéséhez. Az elmúlt évben modemet cseréltünk a nagyobb sávszélesség érdekében. Új szerver számítógép biztosítja az intézményünk könyvtári integrált rendszerének (Szikla-21) stabil háttérét. Új szerver számítógépet üzemeltünk be a Szikla-21 program távoli elérésére, ami biztosítja a távolabbi épületben elhelyezkedő gyermekkönyvtárral való kapcsolatát a helyi szerverszámítógéphez. A NOVELL NetWare 4.11 szerver mellé egy redundáns szervert állítottunk be, amely 2008 során teljesen le fogja váltani a NetWare feladatait.

Megvalósíthatóvá vált a beiratkozási rendszer egységesítése, így kiszűrtük a többszörösen (részlegenként) regisztrált olvasókat. Fontos eredmény, hogy az integrált rendszert az olvasók elérhetik jelszóval, és meghosszabbíthatják a kölcsönzött könyveket vagy on-line előjegyezhetnek.

– *És melyik programot emelnéd ki az utóbbi időből?*

– Az internet fiesta nagy siker volt. Egy fiesta-sziesztát is tartottunk a rendezvény keretein belül. Egy éjszakát tölthetett a könyvtárban sok könyvtárlátogató gyerek. Programokat szerveztük nekik: akadályversenyt, táncházat. A végén, hajnalban a DVD-nézés közben aludtak el a hálózsákjaikban. Óriási élmény volt! Szerencsém van, hogy vállalják a kollégák ezeket a plusz terheket. Mert mondanom sem kell, hogy ezt normál munkaidőben nem fér bele. Új ötlet esetén megkérdezem a kollégákat, hogy „Még ezt is vállaljátok? Még ezt is megcsináljuk?” – és a válasz mindig igen. És persze kellene szponzorok. Mert ezen az eseményen ettek, ittak a gyerekek és ajándékot is kaptak. Óriási dicséret volt a fiesta zárókonferenciáján, amikor a mi programunkat ítélték a legjobbnak. Erre büszkék vagyunk.

– *A munkátok minőségét minőségbiztosítási rendszerrel méritek. Hogyan működik ez?*

– TQM-rendszerben dolgozunk. Próbálunk nagy léptekkel haladni. Nagyon fontosnak tartom, hogy hamarosan eljussunk a minőségi kézikönyv elkészítéséig, hiszen minden kollégának tudnia kell, hogy milyen szolgáltatást várnak el tőlünk és milyen szolgáltatást kell adni. Ennek tudatossá kell válnia. Az ISO használatát nemrég Nyíregyházán láttuk. Mi kicsit más utat járunk. Nem külső céggel akkreditáltatjuk a rendszert. Ez persze pénzkérdés is, és mi most nagyon szoros költségvetéssel dolgozunk. Jövőre hatszázalékos csökkentést kell produkálni az összköltségvetésben. Könyveket mindig kell venni, abból nem lehet lefaragni. De például a mozgókönyvtári szolgáltatás iránti igény is nagyon megugrott az elmúlt két évben, egyre több a munka, de új kollégát nem tudtunk felvenni.

- *Hány könyvtárat láttok el?*
- 2007-től már 40-nél több, idén már 50-nél is több könyvtárral állunk szerződéses kapcsolatban.

A kistélepi könyvtárak helyzete jó irányba változott. A barátságos helyek, elavult gyűjtemények megújultak. Nagyon látványosak az eredmények. Az önkormányzat szándéka, elhatározása kellett ehhez, ami szerencsére meg is volt. A Heves Megyei Hírlapban is méltatták a megyei könyvtári szolgáltatást. Polgármesterektől kapunk olyan visszajelzéseket, hogy a kistérségi együttműködéssel sok bajuk van, sok a megkötöttség, a kényszerű helyzet, de a mozgókönyvtárat nagyon szeretik, jól működik és támogatják. Minden település folyóirat csomagot kap amit magának rendelhet meg a keretből. Ahhoz képest, hogy új könyv is alig volt, most választék van. Folyamatosan cseréljük a könyvtárak között a letétbe vitt könyveket. Negyedévente kapnak új, vonzó könyveket. Természetesen van tartós letétként kihelyezett állományrész is.

- *Pályázatokat mennyire tudtok igénybe venni?*

– Az európai uniós pályázatokon szeretnénk eredményesen szerepelni. Kétfajta lehetőség a TIOP és TÁMOP. Mindkettő a könyvtári informatika korszerűsítésére használható. A megyében egységes informatikai infrastruktúrát szeretnénk kialakítani. Hardveres és szoftveres oldalon is megerősítjük az együttműködést. Erről már folynak is az egyeztetések. Idén júniusban fog megjelenni az első, augusztus végén a második pályázat. Az informatikai infrastruktúra kiépítése és a hozzá kapcsolódó szellemi tartalom fejlesztése a célunk. Nem számítógépeket szeretnénk, hanem azt, hogy a könyvtárakban a sokféle adatbázis elérhetővé váljon, sokféle információhoz hozzá lehessen jutni.

Gondolok még egy kisebb átalakításra itt a könyvtárban. Nálunk az emeleten van a könyvtár. A földszinten az aulából nyíló részen szeretnénk kialakítani egy internethasználatra alkalmas helyiséget, ahol bárki, aki bejön, rögtön tudja használni az internetet. Erre nagy igény lenne.

A könyvtári séta során láthatom az átalakított olvasói teret. Nagyon barátságos. A könyvtár imázsához illeszkedő bordó és homokszín dominál. A zenei és idegen nyelvű részleget összevonták. Tehát egy, eddig távol eső részleggel kevesebb lett.

A gyermekkönyvtár a „Forrás” Gyermek és Ifjúsági Házban van. Oda is átmegyünk. Az épületet nemrég alakították át, úgyhogy teljesen felújított helyen várják a gyerekeket a könyvtárosok. A gyermekkönyvtárosokkal való beszélgetés során kiderül, hogy sokféle tevékenységgel foglalkoznak itt. A szokásos iskolai és óvodai gyerekcsoportok mellett működik itt a Bébillér* Mesekör, amely az egész családnak jó programot biztosít. Sátorfalván pedig idén 25. alkalommal rendezik meg az olvasótábort. Tavaly először fogyatékkal élők is részt vettek a táborban. Ebben a könyvtárban az esélyegyenlőségért valóban tesznek. Tanúbizonyosságért olvassák szeretettel Luzsi Margit vallomását a fogyatékkal élő gyerekekkel való foglalkozásról. Azt hiszem, az ilyenfajta cselekvő szeretet az, ami mindenkinek a munkáját és életünket teljesebbé teheti.

---

* Jelentése: ezermester.

– Egy sikeres pályázatnak köszönhetően könyvtári integrációs programsorozatot szerveztünk halláskárosult gyerekeknek. Most, hogy eltelt a tanév, s a „Csodavárodának” utolsó foglalkozását is megtartottuk, azt mondom, a várt „csoda” megtörtént. Az ún. könyvtári integráció sikeres volt. 8 főből álló harmadikos osztály járt havi rendszerességgel könyvtárunkba. Az egyes alkalmak a következőképpen zajlottak: meséltem, majd kézműveskedtünk, s utána könyveket kölcsönöztek. Utolsó foglalkozáson különleges, ám egyszerű képeslapot készítettünk. Többen hamar végeztek, pattantak fel a helyükről, nyargaltak ki a kölcsönző terembe könyveikért. Emlékszem, ősszel, első alkalommal jól nevelt kényszeredettséggel vettek egyet-egyet kézbe. Most alig tudták eldönteni, melyik legyen az a jó néhány, amit még el bírnak cipelni a suliba. (Az osztály egy kisfiú kivételével kollégista.) Tanítónőjük mesélte, valóban olvassák, használják a könyveket. Élvezik. Szeretik. Csak az tudja, mekkora eredmény ez, aki valamennyire ismeri a siket gyerekek, a siket emberek világát. A siketek többsége nem szeret olvasni, nem kedveli a könyvet. Tanultam jelnyelvet (sajnos, elég rosszul „beszéltem”) s a jelnyelv tanáromtól (siket hölgy) tudom, hogy ez valóban így van. Egyszerűen a többség nem érti amit olvas. Csak gondoljon bele egy halló: egy ismeretlen vagy kevésbé ismert idegen nyelven ő sem olvas, ha pedig muszáj neki, akkor roppant kínosan érzi magát. Egy siket kisgyermeknek duplán kell megküzdnie még a szavakkal, a betűkkel, hangokkal is. Neki voltaképpen mindegy, hogy „puszi” vagy „buszi”, „Pál” vagy „bál” ...Ezt egyenként kell megtanulnia. Szókincse kevés, szegényes. És meg kell küzdenie a hallók világával, az értetlenséggel, azzal, hogy sokszor kinevetik őket. Pedig a siketeket és hallókat sokszor csak az választja el, hogy nem ismerik egymást. Nincsenek kapcsolatban. Ma már fel sem tűnnek élénken gesztikuláló, jelelő csodavárodásaink a többi olvasónak, pedig az elején gyanakvóan méregették őket. Táborunkban, ahol 12 napig együtt volt siket és halló, néhány nap alatt ledőlt a korlát, a hallók jelelni tanultak, a siketek a beszédet gyakorolták. Együtt voltak. És gyönyörű volt a Népmese Napja, amikor siket gyerekek meséltek jelnyelven, pantomimmal, a jeltolmács pedig fordította, s aztán az elhangzott meséket tolmácsolta jelnyelven a gyerekeknek, szüleiknek, érdeklődőknek. A közönség pedig megtanulta egy különös, „idegen nyelven”: köszönöm szépen. A „Csodavároda” csodája az, hogy nem is csoda. A rendszeresség, az állandóság, az ismétlés, a szeretetteljes törődés, a rájuk szabott programok, a rengeteg jó élmény, a mesék (amiket az iskolában is feldolgoztak), a sok beszélgetés (ami kölcsönösen annyi mindenre tanított meg bennünket), azt hozta, amit vártunk. Derűs, kíváncsi gyerekeket, akik önfelelt örömmel matatnak a könyvek között, nem érzik idegennek magukat a könyvtárban, s a hallók világának legalább ebben a szegletében. Szókincsük gyarapodott, nyelvtudásuk javult. Szeptemberben ők mesélnek majd a Népmese Napján. Jövőre pedig? Velük ugyanitt...

(Az interjú az Országos Könyvtári Kuratórium megbízásából készült 2008. május 5-én.)

Pegán Anita